

Onderzoek naar vleermuizen in kader van de Flora- en faunawet

Brandlichterweg Denekamp

Colofon

Onderzoek naar vleermuizen in kader van de Flora- en faunawet
Brandlichterweg Denekamp

Uitgevoerd door:
Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: BIZ.NU
Contactpersoon: dhr. W.Bekke

Projectnummer en versie: 374 versie 1.0		Status: definitief
Projectleider: Ing. P.Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P.Leemreise	Rapportdatum: 4 april 2014
Ligging projectgebied: Brandlichterweg (ongenummerd) Denekamp	Amersfoortcoördinaten: X 266.6733 Y488.6963	

Correspondentieadres:
Postbus 206
7480 AE Haaksbergen
info@natuurbankoverijssel.nl

1 Aanleiding en doel

Er zijn concrete plannen om de werktuig- en bouwdienst van de gemeente Dinkelland te verplaatsen naar een perceel aan de Brandlichterweg (ongenummerd) in Denekamp. Het perceel bestaat nu nog uit bos en een terrein voor opslag van bouwmaterialen en zand. Om te onderzoeken of deze voorgenomen activiteit in overeenstemming is met de Flora- en faunawet (beschermde soorten) en de natuurbeschermingswet (beschermde gebieden) is het gebied op 16 augustus 2012 vlakdekkend geïnventariseerd op het voorkomen van beschermde soorten. Tevens is toen onderzocht of de voorgenomen activiteit schadelijk is voor beschermde natuurgebieden. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de voorgenomen activiteit geen negatief effect heeft op soorten of gebieden. Er is in het kader van dat onderzoek géén nader onderzoek uitgevoerd naar de betekenis van het gebied als functioneel leefgebied van vleermuizen. Tijdens de ruimtelijke procedure om tot wijziging van het bestemmingsplan te komen is de wens geuit om dit wel nader te onderzoeken.

Om de functie van het onderzoeksgebied voor vleermuizen te onderzoeken heeft Natuurbank Overijssel in de zomer en nazomer van 2013 aanvullend onderzoek verricht naar de functie van het onderzoeksgebied voor vleermuizen. Voorliggend rapport beschrijft de bevindingen van dit onderzoek.

Voorliggend rapport moet beschouwd worden als een addendum bij het rapport 'Quickscan Flora- & Faunawet Brandlichterweg (ongenummerd) ter hoogte van nr. 66, Denekamp' (RAPPORT NR. 166, NATUURBANK OVERIJSEL 2012).

Het in deze rapportage beschreven onderzoek is uitgevoerd met als doel het verkrijgen van antwoord op de volgende onderzoeksvragen:

M.b.t. vleermuizen:

- Welke soorten maken gebruik van de locatie (incl. aantallen en verspreiding)?
- Welke functie heeft het gebied voor betreffende soorten?
- Wordt bij de uitvoer van de ingrepen de Flora- en faunawet overtreden?

Dit rapport beschrijft de bevindingen van dit onderzoek. In dit rapport wordt niet ingegaan op het mogelijke effect van de voorgenomen activiteit op beschermde gebieden zoals de EHS, Natura 2000-gebieden en beschermde natuurmonumenten. Daarvoor wordt verwezen naar het rapport 'Quickscan Flora- & Faunawet Brandlichterweg (ongenummerd) t.h.v. nr. 66, Denekamp' (RAPPORT NR. 166, NATUURBANK OVERIJSEL 2012).

2 Situering van het plangebied

Het plangebied is gesitueerd aan de Brandlichterweg (ongenummerd) in Denekamp, gemeente Dinkelland. Het ligt net ten oosten van de dorpskern van Denekamp.

Situering van het plangebied en de omgeving. Het plangebied wordt met de cirkel aangeduid.

3. Beschrijving van het plangebied

3.1 Algemeen

Het plangebied bestaat uit twee verschillende delen. De oostelijke helft van het plangebied bestaat uit een terrein dat in gebruik is voor de opslag van zand en bouwmaterialen (wegenbouw). De westelijke helft bestaat uit bos. Dit bos is aangelegd op een voormalige stortplaats. Het bos bestaat uit een jonge loofopstand (ca. 15-20 jaar oud), hoofdzakelijk bestaand uit essen met een weelderige ondergroei van grote brandnetel en braam. Plaatselijk slaat vlier op. Het depot is vrijwel onbegroeid. Op onderstaande afbeelding wordt het onderzoeksgebied nader weergegeven.

In het plangebied kunnen de volgende ecotopen onderscheiden worden:

- opgaande beplanting (essen)
- erfverharding

Detailopname van het plangebied. Het plangebied wordt met de gele lijn aangeduid.

3. Voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit bestaat uit het weghalen van opgeslagen materialen en het verwijderen van alle 'groen'. Vervolgens wordt het terrein bebouwd met een bedrijfsgebouw.

Concreet bestaat de voorgenomen activiteit uit:

1. Rooien van de beplanting;
2. Saneren van de vuilstort;
3. Aanleg gebouwen en weegbrug;
4. Aanleg erfverharding;
5. Landschappelijke inpassing van het geheel.

4. Methode

Het onderzoeksgebied is vier maal bezocht om inzicht te krijgen in de gebruiksfunctie van het gebied voor vleermuizen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in deze paragraaf nader toegelicht. Tijdens het bezoek waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van de aanwezige soorten (zie Tabel 1). Gezien de grootte van het plangebied wordt niet verwacht dat er soorten en functies zijn gemist.

bezoekdatum	Tijdstip	Doel	weersgesteldheid
7-6-2013	21:30-23:00 uur	vleermuizen	onbewolkt, 21 °C, 1-2 Bft.
29-6-2013	22:00-23:00 uur	vleermuizen	Bewolkt, 18 °C; windstil
1-07-2013	1:00-2:00 uur	vleermuizen	Bewolkt 17 °C; windstil
2-8-2013	22:30-0:00	vleermuizen	Half bewolkt, 14 °C; windstil

Tabel 1. Bezoekdata en weersgesteldheid

Onderzoeksmethodiek

Iedere dier- en plantengroep heeft zijn eigen methode van inventarisatie om zo een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de betekenis van het gebied voor de betreffende soorten of groepen. Hieronder wordt de onderzoeksmethode van de onderzochte groep gegeven zoals uitgevoerd in het plangebied.

Vleermuizen

Voor het in kaart brengen van vleermuizen is zowel visueel als auditief geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type:Pettersson D240x) is de echolocatie, die vleermuizen uitzenden, voor ons hoorbaar gemaakt. Wanneer op basis van frequentie, klank en ritme niet met 100% zekerheid de soort bepaald kon worden, is een opname gemaakt op een extern opname apparaat (type: Zoom H2). Door middel van het computerprogramma Batsound is een nadere analyse uitgevoerd. Door de dieren ook zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld. Dit onderzoek is uitgevoerd om de functie van het gebied voor vleermuizen vast te stellen. Bezoeken in de zomermaanden zijn bedoeld om foerageergebied, vliegroutes en zomerverblijfplaatsen, waaronder kraamkolonies, in beeld te brengen. De toegepaste methode is gebaseerd op het vleermuisprotocol 2013 zoals opgesteld door het Netwerk Groene Bureau, Gegevensautoriteit Natuur en de Zoogdiervereniging.

5 Volledigheid van de inventarisatie

5.1 Vleermuizen

Het onderzoek is volledig volgens het vleermuisprotocol uitgevoerd. Een volledig onderzoek conform het vleermuisprotocol (incl. bebouwing) bestaat uit minimaal vier bezoeken in de zomer en nazomer. Omdat geschikte verblijfplaatsen niet in het onderzoeksgebied voorkomen is er onderzoek gedaan naar de functie die het gebied heeft als foerageergebied en vliegroute. Voorliggend rapport beschrijft de bevindingen van deze vier bezoeken.

Met de gekozen methode en inspanning wordt invulling gegeven aan de onderzoeksplicht van de Flora- en faunawet. De houdbaarheid van verspreidingsgegevens van faunasoorten zijn aan een maximale periode gebonden. Voor de verspreidingsgegevens van licht beschermde soorten wordt veelal een bruikbaarheidsperiode van circa 5-6 jaar gehanteerd. Voor zwaar beschermde soorten als vleermuizen en vogels geldt een bruikbaarheidsperiode van circa 2-3 jaar. Na deze periode zijn de gegevens verouderd en dient beoordeeld te worden of de gegevens voldoende up-to-date zijn om te gebruiken bij ruimtelijke ingrepen. Voor dit alles geldt wel dat de planlocatie niet significant veranderd waardoor nieuwe leefsituaties kunnen zijn ontstaan.

6 Onderzoeksresultaten

In dit hoofdstuk worden kort de bevindingen van het onderzoek weergegeven. De verspreidingskaart van de aangetroffen soorten is opgenomen in de bijlage. In het volgende hoofdstuk worden de wettelijke consequenties en aanbevelingen gegeven.

Hieronder worden de resultaten per soort en per functie behandeld. In de bijlage is een verspreidingskaart weergegeven met daarop de waargenomen vleermuizen en gebiedsfuncties.

6.1 Vleermuizen

Tijdens het onderzoek is de volgende soort in het gebied vastgesteld:

- Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*)

Gewone dwergvleermuis (Pipistrellus pipistrellus)

Tijdens de bezoeken werden maximaal twee foeragerende gewone dwergvleermuizen in en rond het onderzoeksgebied vastgesteld. Meestal foerageerden deze vleermuizen langs de laanbeplanting van de Brandlichterweg, net ten noorden van het onderzoeksgebied langs de bosrand van het opslagterrein aan de oostzijde van het onderzoeksgebied. Het westelijke, bosrijke deel wordt als ongeschikt foerageergebied beschouwd. Het is een zeer dichte opgaande begroeiing, ongeschikt voor vleermuizen om in te foerageren. Vleermuizen foerageren wel langs de randen van het bos.

Tijdens het bezoek op 7 juni werden zeven gewone dwergvleermuizen waargenomen die langs de laanbeplanting van de Brandlichterweg in oostelijke richting voorbij vlogen. Deze dieren zijn vermoedelijk afkomstig van een zomerverblijfplaats ten westen ervan. Daarbij kan het gaan om uitvliegende vrouwtjes van een kraamkolonie of een zomerverblijfplaats van mannetjes.

7 Toetsing Flora- en faunawet

7.1 Algemeen

Sinds het inwerking treden van de AMvB artikel 75, 26 feb. 2005, is de beschermde status van dieren en planten opgedeeld in 3 tabellen. Soorten die vermeld staan op Tabel 1 zijn vrijgesteld van ontheffing indien de werkzaamheden aan te merken zijn als Ruimtelijke Ontwikkelingen. Tabel 2 en 3 soorten zijn zwaarder beschermd en hiervoor is nader onderzoek of toetsing noodzakelijk. Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn opgenomen in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. In Nederland is de soortbescherming verankerd in de Flora- en faunawet en zijn de soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn opgenomen in tabel 3 van de AMvB artikel 75. Hierdoor zijn alle vleermuissoorten zwaar beschermd. Voor het verstoren en vernielen van vaste verblijfplaatsen is een ontheffing ex. 75C van de Ffwet vereist. Tot de vaste verblijfplaats wordt het hele functionele leefgebied van de vleermuis beschouwd. Daartoe behoren ook essentiële vliegroutes en foerageergebied. Ook is ontheffing nodig voor het verwonden en doden van vleermuizen.

7.2 Ingreep

De beoogde (ruimtelijke) ingreep heeft een mogelijk effect op vleermuizen. We onderscheiden daarbij de volgende mogelijke tijdelijke- en permanente invloeden:

Mogelijke tijdelijke invloeden:

- Licht tijdens de bouwfase waardoor foerageergebied minder geschikt is voor bepaalde soorten;
- Licht tijdens de bouwfase waardoor bestaande verblijfplaatsen verlicht worden en daardoor ongeschikt worden;
- Licht tijdens de bouwfase waardoor vliegroutes niet- of minder geschikt worden.

Mogelijke permanente invloeden:

- Aantasting van de kwaliteit van het foerageergebied door licht;
- Aantasting van verblijfplaatsen door licht;
- Aantasten van vliegroutes door licht;

7.3 Effectbeoordeling

Vleermuizen

Verblijfplaatsen

In het onderzoeksgebied zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op verblijfplaatsen van vleermuizen in het onderzoeksgebied.

Conclusie:

Door de voorgenomen activiteit wordt het functionele leefgebied van vleermuizen voor zover het betrekking heeft op verblijfplaatsen, niet aangetast.

Vliegroutes

Het onderzoeksgebied vormt geen verbindende schakel in een lijnvormig landschapselement en is als zodanig niet van belang als vliegroute voor vleermuizen. De laanbeplanting langs de Brandlichterweg, net ten noorden van het onderzoeksgebied, fungeert als vliegroute voor de gewone dwergvleermuis. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op deze vliegroute.

Conclusie:

Door de voorgenomen activiteit wordt het functionele leefgebied voor het aspect vliegroute, niet aangetast.

Foerageergebied

Tijdens alle bezoeken werden in het onderzoeksgebied maximaal twee foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Deze foerageerden langs de bosranden van het onderzoeksgebied. Door de voorgenomen activiteit neemt de geschiktheid van het gebied als foerageergebied niet af. Geschikt foerageergebied zoals de kronen van loofbomen en de randen langs bossen en singels blijven gehandhaafd.

Conclusie

Door de voorgenomen activiteit wordt het functionele leefgebied voor het aspect foerageergebied, niet aangetast.

8 Wettelijke consequentie

8.1 Vleermuizen

8.1.1 Aanwezigheid verblijfplaatsen

Door uitvoering van de voorgenomen activiteit worden geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetast.

8.1.2 Aanwezigheid foerageergebied

De kwaliteit van het foerageergebied wordt niet negatief beïnvloed. Door de voorgenomen activiteit blijft de kwaliteit van het onderzoeksgebied als foerageergebied behouden en in de directe omgeving blijft voldoende vergelijkbaar foerageergebied behouden.

8.1.3 Betekenis plangebied als vliegroutes

Het plangebied heeft geen betekenis als onderdeel van een vliegroute van vleermuizen. De vastgestelde vliegroute langs de Brandlichterweg ligt buiten het onderzoeksgebied en wordt niet negatief beïnvloed door de voorgenomen activiteit.

Eindconclusie

De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequenties. Het functionele leefgebied van vleermuizen wordt door uitvoering van de voorgenomen activiteiten niet negatief aangetast. Er hoeft geen ontheffing ex. art. 75C van de Ff-wet aangevraagd te worden.

9 Mitigerende maatregelen

9.1 Algemeen

Er is geen sprake van een negatief effect. Daarmee komt de wettelijke noodzaak om deze op te heffen door het treffen van mitigerende maatregelen te vervallen. Des al niet te min, kan bij de bouw rekening gehouden worden met de eisen die vleermuizen aan verblijfplaatsen stellen waardoor nieuwe verblijfplaatsen gecreëerd kunnen worden.

9.2 Vrijwillig creëren nieuwe verblijfplaatsen voor vleermuizen

Bij de nieuwbouw is het vrij eenvoudig om rekening te willen houden met het 'vleermuis-vriendelijk' inrichten van de nieuwe gebouwen door duurzame verblijfplaatsen te creëren in de gebouwen. Dat kan door enkele stootvoegen in muren weg te laten, door een zolderruimte toegankelijk en geschikt te maken als verblijfplaats en door houten betimmering aan gevels te plaatsen. Dergelijke maatregelen zijn zinvol voor gebouw bewonende soorten als ruige- en gewone dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Mogelijk ook voor andere, meer zeldzame soorten.

De volgende voorzieningen kunnen in de nieuwe gebouwen aangebracht worden:

- Weglaten stootvoegen bij enkele gebouwen. Op alle windrichtingen van de gebouwen worden enkele stootvoegen weggelaten. Hierdoor kunnen dwergvleermuizen de spouw betreden;
- Muurplaten; op verschillende gebouwen worden houten muurplaten gemonteerd op ca. 1,5-2 cm van de muur met een opening aan de onderzijde. Zo wordt een geschikt zomer- en paarverblijf voor dwergvleermuizen gecreëerd.

Overige (vrijwillige) maatregelen

Om het erf aantrekkelijk te maken voor vleermuizen kunnen ook vleermuiskasten geplaatst worden in bomen rondom het erf. Deze kasten worden som door andere soorten gebruikt dan gebouw bewonende

soorten. Daarvoor zijn twee typen kasten geschikt; platte kasten en ronde kasten van houtbeton. Op onderstaande afbeeldingen worden deze kasten weergegeven.

Voorbeeld van twee typen kasten.

9.3 overige soorten

Er is geen wettelijke noodzaak om verblijfplaatsen voor huismussen aan te brengen in de nieuwe bebouwing. Het aanbrengen van vogelvide is echter een beproefde werkbare oplossing om nieuwe rust- en nestplaatsen in nieuwbouw aan te bieden. Het vogelvide wordt aangebracht onder de onderste rij pannen.

Het zogenaamde Vogelvide of vergelijkbare uitvoeringen geven wel mogelijkheid voor het maken van nesten, maar zorgt er voor dat er geen van buiten af door dieren bereikbare ruimten in gebouwen zijn. Tevens wordt luchtventilatie onder de pannen niet verstoord.

10 Conclusie en aanbevelingen

Voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op het functionele leefgebied van vleermuizen. In het onderzoeksgebied komen geen verblijfplaatsen van vleermuizen voor en het onderzoeksgebied vormt geen essentiële schakel in de vliegroute van vleermuizen. Wel foerageren er enkele gewone dwergvleermuizen in het onderzoeksgebied. Deze dieren hebben een verblijfplaats buiten het onderzoeksgebied. Geschikt foerageergebied bestaat uit kronen van loofbomen of randen van houtsingels en bos. Door de voorgenomen activiteit neemt de geschiktheid van het gebied als foerageergebied niet af.

Het uitvoeren van de voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie. Er hoeft geen ontheffing ex. Art. 75C van de Ff-wet aangevraagd te worden en er hoeven geen mitigerende maatregelen genomen te worden.

Ondanks het ontbreken van een wettelijke noodzaak, kan de initiatiefnemer op vrijwillige wijze veel doen aan het creëren van nieuwe duurzame verblijfplaatsen in de nieuwe bebouwing. Sommige vleermuissoorten zijn vrijwel geheel afhankelijk van verblijfplaatsen in gebouwen.

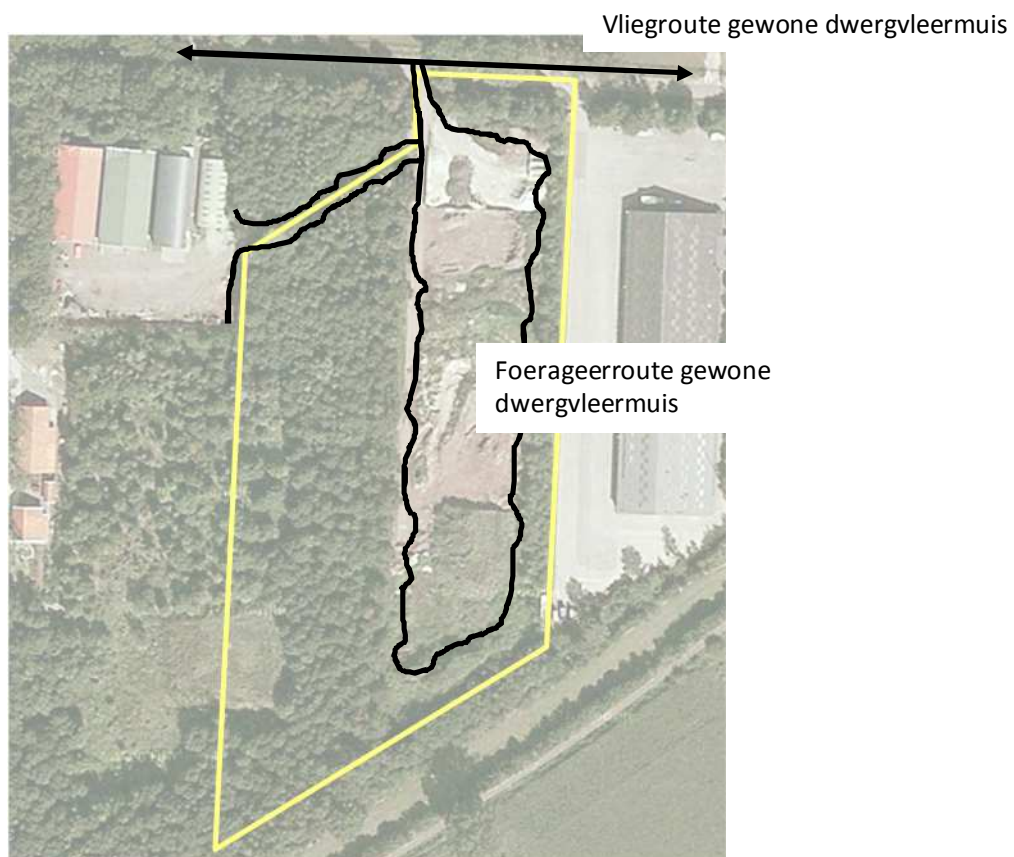
Literatuur

- Broekhuizen, S. (et al.). 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. K.N.N.V. Uitgeverij, Utrecht.
- Dietz, C., Nill, D. 2009. Vleermuizen; alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Tirion.
- Heusden, W.R.M., S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.
- Ministerie van LNV., 2005 (herzien 2009). Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure.
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401, 2006.
- Dienst Regelingen. 2011. Soortenstandaard Huismus. Ministerie van LNV.
- Dienst Regelingen. 2011. Soortenstandaard gewone dwergvleermuis. Ministerie van LNV.
- Dienst Regelingen. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Ministerie van LNV.

Internet

- www.vleermuizenindestad.nl
- www.vleermuis.net
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.drloket.nl

Bijlage 1:
Waarnemingen van vleermuizen in het onderzoeksgebied in 2013

Detailopname van het plangebied. Het plangebied wordt met de gele lijn aangeduid.